

In Memoriam

mr. W.C. van Manen (1934–2008)

Willem van Manen voor zijn kantoor aan de Amsterdamse Leidsegracht, in gezelschap van de pinguïn die Floris Tilanus voor hem heeft getekend.

Germ Kemper

advocaat te Amsterdam

Geboren en getogen in Wassenaar, enthousiast lid van het Leidsch Studenten Corps waar banden voor het leven zijn gesmeed. Cricketspeler die het tot het Nederlands elftal schopte. In 1960 als

advocaat begonnen bij het Amsterdamse kantoor Worst Altes Jolles, later Worst & Van Haersolte geworden, stapsgewijs uitgegroeid tot het huidige NautaDutilh. Nonchalance in uiterlijk voorkomen met ogenschijnlijk wilde haren en suède schoenen, zorgvuldig formulerend op het precieuzen af, een pleitnota voordragend zoals het moet, zonder mompelen of afraffelen maar de kracht van het

gesproken woord met zijn bronzen stem onderstrepend.

Deze opsomming van uiterlijke kenmerken typeert de ouderwetse advocaat én Willem van Manen, overleden op 24 mei 2008, maar doet misschien tekort aan die ouderwetse advocaat, zeker aan de persoon en de betekenis van Van Manen.

Allemachtig, wat kon hij lastig zijn. Zijn grote belangstelling had het mediarecht of, liever gezegd, de vrijheid van meningsuiting of, misschien nóg nauwkeuriger, het lot van zijn geliefde cliënten *de Volkskrant* en *Het Parool*. Op het eerste gezicht maakte hij het zich in de rechtszaal makkelijk. 'De vrijheid van meningsuiting is een grondrecht waar u, rechter, niet aan mag komen', zei hij telkens, met zijn sonore presentatie elke twijfel wegnemend over een onaantastbaar moreel gelijk. Maar hij was verstandig genoeg om het daar niet bij te laten. Pieter Broertjes, hoofdredacteur van *de Volkskrant*, getuigde daarvan bij de begrafenis. Van Manen beet zich vast in de stof, bleef doorvragen over het hoe en wat van een artikel waarover geprocedeerd moest worden en was niet tevreden voordat elk detail, ogenschijnlijk onbetekenend, opnieuw was gecheckt voordat het in rechte kon worden gepresenteerd. Maar aan het uitgangspunt bleef hij vasthouden, aldus wederom Broertjes, die eens de les gelezen kreeg toen hij advies vroeg over de plaatsbaarheid van een riskante column en, net als alle tegenpartijen van *de Volkskrant*, getraakteerd werd op een lezing over het belang van de vrijheid van meningsuiting. Relativering daarvan leek Van Manen – door mij als vaste tegenpartij en dus op afstand bezien – vreemd, maar het is die verbeterheid die ervoor zorgt dat echte advocaten volgens een oud gezegde jurisprudentie maken en niet alleen maar lezen.

Alleen al zijn inzet voor de Boycot Outspan Actie bewijst dat. Het ging om een achteraf simpel aandoende aangelegenheid: mochten kranten op gezag van de Reclame Code Commissie weigeren een advertentie te plaatsen waarin tot boycot van Zuid-Afrikaanse sinaasappels werd opgeroepen, met een tekening van een letterlijk

uitgeperste zwarte waarmee volgens de Code Commissie de grenzen van de goede smaak werden overschreden? Zijn afkeer van vrijwillige verenigingsrechtspraak, later blijkend uit een heftige aversie tegen de Raad voor de Journalistiek, zal hem mede op de been hebben gehouden. Zijn winst was zoet want in de rechtspraak is sindsdien erkend dat een krant zich in zijn advertentiebeleid ook moet laten leiden door de vrijheid van meningsuiting en dat een oordeel van de mede door de kranten zelf ingestelde Reclame Code Commissie misschien belangrijk maar geenszins maatgevend is en soms dus moet worden genegeerd. Zijn zakelijke cliënten en wellicht zijn compagnons zullen misschien de wenkbrauwen hebben gefronst over de zaak zelf en de daaraan bestede tijd maar voor Van Manen was het onbetwifelbaar dat deze zaak al zijn aandacht diende te krijgen.

Willem van Manen was, met alle uiterlijke verschijnselen dus van het tegendeel, een geboren dwarsligger en daarmee een geboren advocaat. Die dwarsheid is niet alleen zijn cliënten ten goede gekomen. In 1980 vroeg hij

indringend aandacht voor het lot van in Argentinië gevangengezette advocaten, op een congres in datzelfde Argentinië van de AIPPA, de internationale vereniging van auteursrechtadvocaten. Dat gezelschap werd bij zijn congres in Parijs, in 1993, vergast op dezelfde boodschap, zo vasthoudend dat de organisatie er de politie bij haalde. Sinds 1986 tot betrekkelijk kort geleden is hij voorzitter geweest van de Stichting Advocaten voor Advocaten die zich nimmer aflatend inzet voor de positie van advocaten, vervolgd wegens hun inzet voor mensenrechten in ogenschijnlijk verre buitenlanden en daarmee de werkelijke betekenis van ons beroep voor de verkrijging en handhaving van fundamentele mensenrechten beklemtonend.

Op reis naar Zuid-Amerika of Zuid-Afrika, om morele én juridische steun te verlenen aan bedreigde vakbroeders, aan het werk in Nederland om advocaten ervan te overtuigen dat ons vak méér is dan het geven van juridisch verantwoorde adviezen maar een pijler van een serieuze rechtsstaat is; de gedrevenheid van Van Manen heeft hij tot het laatst getoond. Hij heeft zijn meester-pinguïn in de strijd geworpen

om Nederlandse advocaten ervan te doordringen dat door het jaarlijks afstaan van een uurhonorarium zij een serieuze bijdrage aan de bestrijding van onrecht leveren maar evenzeer dat hun vak, op de juiste manier uitgeoefend, riskant maar onmisbaar is in een fatsoenlijke samenleving.

Eind 2006 nam hij afscheid als advocaat in een bijeenkomst georganiseerd door Kennedy Van der Laan waar hij de laatste jaren werkzaam was. Het was evident dat hij werd gewaardeerd door zijn – relatief kortstondige – kantoorgenoten: de hartelijkheid over en weer was bijna tastbaar. Er waren ook veel oud-compagnons aanwezig van zijn vroegere kantoor, NautaDutilh, tegen welk kantoor hij – met succes – had geprocedeerd over pensioenrechten. Een duidelijker bewijs valt niet te leveren dat hij – geboren dwarsligger – zakelijke verschillen van inzicht wist te scheiden van persoonlijke gevoelens, en dat op anderen ook kon overbrengen.

Het maakte hem tot een bijzonder mens en tot een meesterlijk advocaat.

(advertenties)

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Controle werkzaamheden
- Fraude / Bedrijfsdiefstal

- Alimentatiezaken
- Handelsinformatie
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22

www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238

Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam

Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

medisch advies

Een adviesburo met meer dan vijftig jaar ervaring en gespecialiseerd in advisering in:

medische zaken
met
juridische aspecten.

Oorspronkelijk gevestigd in Oostrum (Lb) thans ook gevestigd in Rotterdam en Laren (Nh).

Indien u van de diensten van één van onze medisch adviseurs gebruik wilt maken neem dan vrijblijvend contact op met:

mr. drs. H.H. Stad

telefonisch bereikbaar onder nummer(s): 0478-588383; 010-4840999; 035-5381315
e mail: hhstad@stadmedischadvies.nl